

Evropski pokret Srbija

Živorad Kovačević

Predsednik Evropskog pokreta u Srbiji
Skupština EPUS-a, 22. maj 2010.

- **Proevropska većina u Parlamentu** (iako novoevropljani ne podržavaju proevropske zakone i daju izjave o državi RS)
- U protekloj godini: liberalizacija viza, sporazum o stabilizaciji i podnošenje kandidature.
- Izgleda da smo prešli Rubikon: nema alternative evropskoj integraciji i proces evrointegracija postaje ipak ireverzibilan – u poslednje vreme su utihnule rasprave o mogućim alternativama (ruskoj, nesvrstanoj, nadam se i neutralnoj). Ali, ako je to ustinu naš ne jedan od prioriteta, već ključni strateški prioritet, onda bismo morali sve naše politike od unutrašnje, ekonomske, socijalne, posebno spoljne, morali podrediti tom osnovnom sidru
- Naredna ključna tačka je dobijanje statusa kandidata – onda ulazimo u bob stazu. Dobro je što ćemo biti pod monitoringom EU (pravosudna reforma – niko ne kaže da je Barozovo pismo mešanje u naše unutrašnje stvari, već da ćemo po njemu postupiti. Sreća da postoji NVO Društvo sudija da bi se sprečilo da se upozorenje iz Brisela relativizuje ili eventualno izvrda). Ako sve više dolazimo do toga da je EU pre sredstvo nego cilj, odnosno jedina realna šansa da se suštinski promenimo, onda licitiranje oko datuma učlanjenja nema mnogo smisla, jer za nas i ne bi bilo dobro da u EU preko reda uđemo – nedovoljno reformisani, suštinski i praktično. Ne treba stoga podleći iluziji da je EU bezbedna luka mira i spasa za sve naše slabosti i nedaće. Jučerašnja „Politika“ objavila je članak pod naslovom „Krah rumunske krize“ i podnaslovom „Raspršila se iluzija običnih Rumuna da će ih pripadnost EU spasti svih socijalno-ekonomskih trzavica“. Uostalom, i iluzija same EU da se požuri sa prijemom zemalja koje nisu spremne. Grčka je primer za sebe, pri čemu ostaje pitanje da li je glavni motiv ogromnog paketa pomoći bila ugroženost jedne članice ili ugroženost evra.
- Prešli smo ipak priličan put od autoritarizma do polukonsolidovane demokratije. Slika o Srbiji je bolja u Evropi i svetu. Ne samo da je EU otvorila svoje granice, već su i SAD produžile važnost viza na 10 godina.
- Veoma je ubrzano donošenje evropskih zakona
- Ipak ima i velikih slabosti: **spora i neadekvatna implementacija, slabost institucija i neefikasnost države i sporost u ostvarivanju suštinskih reformi i prihvatanju evropskih vrednosti i standarda**
- Ipak, mnogo više vodimo računa o porukama EU: češće je pridruživanje stavovima, deklaracijama **zajedničke spoljne i bezbednosne politike** (što je inače naša obaveza prema potpisanom sporazumu) – ali smo i dalje na dnu liste u regionu po tome (93 od 128 deklaracija (Hrvatska - sve) – smrtna kazna u Iranu – nezgodno zbog njihove podrške oko Kosova
- **Kosovo** ostaje najveća prepreka – moramo naći način za dijalog – ne bi bilo dobro da obnovimo akciju u UN, SAD (slažemo se... izolovanje tog pitanja), region – usvojeni odvojeni koloseci, ali će objektivno usporiti proces pridruživanja.
- Moramo skinuti tabu sa teme **NATO** i otvoriti raspravu o tome (ne može bez referenduma, a usvojili stav o ne pridruživanju bez ikakve rasprave

---

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II, 11000 Beograd, Srbija

Tel: 011/ 36 40 174

Fax: 011/ 36 40 202

office@emins.org

www.emins.org

Evropski pokret Srbija

• **Korupciju** – treba izdvojiti kao najveću opasnost koja razjeda živo tkivo demokratskog sistema u izgradnji, najviše doprinosi neverovanju građana političarima i državi i najviše usporava proces pridruživanja evropskim integracijama. Ona je u osnovi sistemski odnosno institucionalna i ne rešava se kampanjama i deklaracijama. Jedno od važnih izvorišta je višepartijski delegatski sistem, uključujući i apsurdne kovertirane ostavke, zatim partijski kriterijum kao presudan za dobijanje funkcija u javnim preduzećima, nastojanje da se ograniči samostalnost samostalnih agencija za kontrolu itd. **Srbija je jedina zemlja u regionu, ali i Evropi, koja ima blanko ostavke poslanika**, a u svetu ih imaju još samo Nikaragva, Venecuela i Pakistan. Konzervativna vlada u Velikoj Britaniji je pet puta poražena zahvaljujući glasovima sopstvenih poslanika. Juče je američki senat podržao predlog Obamine finansijske reforme. Četiri republikanaca su glasala za, a dvojica demokrata protiv. Živo me zanima kada će Obama zatražiti da se realizuju kovertirane ostavke nedisciplinovanih senatora iz njegove stranke.

Na **pozitivnoj strani** jednogodišnjeg bilansa, treba izdvojiti i:

- **Deklaraciju o Srebrenici**
- Pokretanje istrage o masovnoj **grobnici kod Raške** – sa navodno 250 žrtava Albanaca – od strane Tužilaštva za ratne zločine Srbije
- Značajan **prodor u regionalnoj saradnji** – mnogo veća inicijativa Srbije
- Pet susreta Josipovića i Tadića u kratkom vremenu: više nego za proteklih 10 godina – dobre natuknice o pravcu rešavanja bilateralnih sporova; susret premijera, ministara pravosuđa i policije; ideja o regionalnom centru za suzbijanje organizovanog kriminala; dobar odjek u javnosti obeju zemalja i u EU, dobar odraz na region i posebno na BiH
- Veća pažnja **odnosima sa Sarajevom odnosno BiH**, a ne samo sa RS; susret Silajdžića i Tadića u Istanbulu i Deklaracija, poziv Silajdžiću da poseti Beograd
- Pобољшanje odnosa **Srbije i Albanije**
- Sastanak MIP-ova u **Sarajevu 2. juna**, uz učešće predstavnika Kosova, po Gimnih formuli – nezvanično zasedanje svih strana. Led je izgleda ipak probijen: jednom Gimnih, drugi put još lakše Gimnih. Face saving formule su važne.
- **Igmanska inicijativa 29. maja** – prvi put lideri sve četiri zemlje
- Manje je neodgovornih izjava i otrovnih strela nego ranije – **veća uzdržanost** (ali ih još ima, posebno između Bgd i Podg i Bgd i Prištine)
- **CEFTA** je postala jedan od najvažnijih okvira za međusobnu privrednu saradnju; drugi vidovi sektorske integracije – energetska zajednica i skoro formiranje transportne zajednice
- **Nedavni sastanak EPUS-a regiona** u Sarajevu u organizaciji Regionalnog saveta za saradnju (pomogli smo EP-u Crne Gore i BiH i nastojimo da bliže sarađujemo sa EP Hrvatske)
- Ukupno uzev, **najvažniji stimulan** za regionalnu saradnju ostaje zajednička orijentacija prema EU, a i sama EU više nego ranije na tome insistira. Ako je samo jedna od naših zemalja nestabilna, nestabilan je ceo region i nepodoban za ulazak u EU. Zato se nedvosmisleno zalažemo da BiH i Albanija dobiju beli Šengen, da se pomogne a ne odmaže da se uspešno reši ustavna kriza BiH, da Makedonija dobije svoje ime, da Crna Gora i BiH što pre uđu u NATO.
- Posebno: saznanje da EU nikog neće primiti sa bagažom nerešenih bilateralnih problema - nećemo moći u EU sa nerešenim pitanjima granica, sukcesije, tužbi i protivtužbi.

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II, 11000 Beograd, Srbija

Tel: 011/ 36 40 174

Fax: 011/ 36 40 202

office@emins.org

www.emins.org

Evropski pokret Srbija

Ali, nažalost, ima dosta i na negativnoj strani bilansa:

- Ostaje svako na sopstvenoj interpretaciji recentne istorije; prevelika zaliha prošlosti sužava nam ionako uzak put ka budućnosti.
- Kosovo – nema ni kontakta ni dijaloga. Bez njih i učešća srpske zajednice u institucijama Kosova, njena pozicija, interesi i prava ne mogu biti efikasno zaštićeni. Može svako ostati na svome osnovnom stavu (i ostaće), a istovremeno razgovarati – *back channels* (Kisindžer i Dobrinjin). Razume se da su i konkretna, praktična pitanja, takođe politička, jer pretpostavljaju spremnost na razgovor i kompromis – što traži političku volju i ima političku prirodu (kao što je to bilo sa prihvatanjem EULEX-a). „Dijalog je kao veslanje uzvodno. Čim prestane, odmah se krene nizvodno.“ Konfučije
- Loši odnosi i međusobne optužbe između Beograda i Podgorice
- Makedonija je izvan vidokruga našeg zajedničkog interesa; posebno ne razumem podršku Srbije Grčkoj u sporu oko imena države!
- Za odnose u regionu su važni, možda ključni **s-h odnosi**, ali samo ako se ide na poboljšanje odnosa sa drugima u regionu. Mnogo su bolji odnosi sa starim nego sa novim susedima, što je ipak ne prirodno.
- Ostaje najvažnija stvar – **obnavljati međusobno poverenje** i ne skakati odmah za gušu za svaki incident ili neodmerenu izjavu.
- Veoma smetaju česte priče o tome da je Srbija **lider u regionu**. Prvo, niko neće regionalnu saradnju prihvatiti ako je drugi interpretira kao sopstvenu predvodničku ulogu u regionu. Ta uloga je samoktroisana. Drugo, te priče su neutemeljene:
  - **U procesu pridruživanja EU, Srbija je preposlednja u regionu**
  - **Srbija – lider dezindustrializacije** (Politika 19.11.09.): *od 184 zemlje, Srbija je na 149. mestu prema ostvarenom rastu prerađivačke industrije u BDP-u od 2000. do 2007. godine.* 2000. godine sa udelom od 18.4% u BDP-u bili smo 36. zemlja na svetu. Sa udelom od 14.2% u 2007. pali smo na 71. mesto. Udeo Slovačke je porastao od 21.9% na 27.8%.
  - **Srbija po indeksu percepcije korupcije** se između zemalja regiona našla pri samom dnu, *na 83. mestu i ocenom 3,5, a to je iza svih zemalja bivše Jugoslavije, osim Albanije i Bosne i Hercegovine* (Transparensi internešenel).
  - **Na listi od 29 zemalja centralnoistočne Evrope i centralne Azije** Evropske banke za obnovu i razvoj, **Srbija je na 22 mestu.**
  - **Stopa nezaposlenosti u 2009.** - Slovenija 6.8, Bugarska 7.9, Hrvatska 8.7, Mađarska 10.7 i **Srbija 17.4.** (Eurostat i RZS)
  - **Stopa zaposlenosti u 2008.** Slovenija 68.6, Mađarska 68.6, Bugarska 64.0, Hrvatska 57.8 i **Srbija 53.3.** (Eurostat i RZS)
  - **Srbija je izgradila najmanje autoputeva u regionu** - Srbija ima 498 km autoputa i 136 km poluautoputeva. Od 1990. do danas izgrađeno je 194 km autoputa punog profila. Ostalih oko 350 km autoputeva izgrađeno je u vreme SFRJ. Od 504 km autoputeva koliko ima Slovenija, posle 1994. izgrađeno je 406 km. Hrvatska ima 1.280 km autoputeva i poluautoputeva (u odnosu na 534 km. U Srbiji). Polovina je izgrađena posle 1990.
  - **Očekivani životni vek po rođenju** - U Srbiji je najmanji u regionu (72,4 prema 74,5 u BiH, 74,5 u Crnoj Gori, 75.3 u Hrvatskoj i 77,4 u Sloveniji)
  - **Srbija je među poslednjim zemljama regiona na rang listama ekonomske konkurentnosti** (Prema podacima CLDS). Od 13 zemalja regiona, Srbija je 11.

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II, 11000 Beograd, Srbija

Tel: 011/ 36 40 174

Fax: 011/ 36 40 202

office@emins.org

www.emins.org

Evropski pokret **Srbija**

- po globalnoj konkurentnosti, po poslovnom okruženju, po pokazateljima vladavine, po indeksu percepcije korupcije i po zaštiti svojinskih prava, 11.-12. po izveštaju o tranziciji i 12. po indeksu ekonomskih sloboda.
- **Srbija je pri dnu liste po izvozu po glavi stanovnika:** Slovenija \$11.500, Hrvatska \$2.300, Bugarska \$2.100, Makedonija \$1.500, **Srbija** \$1.000 i Albanija \$360. Srbija je na 86. mestu na svetu po izvozu. Ispred nje su Vijetnam, Belorusija, Bangladeš, Litvanija, Trinidad i Tobago, Sudan, Obala Slonovače... (Češka 106 mlrd. dolara izvoza, Slovačka 45, Bugarska 16.3, a Srbija 8. (Blic, 11.4.2010.)
  - **je pretposlednja po izdvajanju za nauku u regionu** - u **Srbiji** to izdvajanje stagnira godinama i sada iznosi **0,3%**. To je najmanji procenat izdvajanja u regionu, sem Albanije.

Ima, doduše i oblasti gde smo na vrhu

- **Mafija u Srbiji je osma na svetu i prva u regionu** („Srpska mafija od Paragvaja do Južne Afrike i Evrope“ (Ivica Dačić, Politika 3-4.4.2010).
- **Srbija ima najviše cene benzina u regionu.** (Politika, 20.3.2010.)
- **Srbija je najbrže donela ustav u regionu – za jedan dan.** Nije onda čudno da je Predsednik Republike predložio sa se menja taj ustav donet tek pre neku godinu. Jednom amandmanu na američki ustav trebalo je 21 godinu da bude usvojen.

Mi u Evropskom pokretu i dalje ostajemo na istom osnovnom stavu: saradivaćemo konstruktivno sa državnim organima, ali na partnerskoj osnovi, zadržavajući pritom svoju kritičku distancu, sa stanovišta objektivne i nezavisne procene o tome koliko smo odmakli na evropskom putu i koje su glavne smetnje i prepreke, posebno one čije otklanjanje zavisi pre svega od nas samih.

Evropski pokret u Srbiji

Kralja Milana 31/II, 11000 Beograd, Srbija

Tel: 011/ 36 40 174

Fax: 011/ 36 40 202

office@emins.org

www.emins.org